

להפסיק את ווטרגייט המתחדת בישראל!

אם קיוותה גודדה מאיר שתשובתו המתחייבת של שריהמישפטם בשבוע שעבר על הצעתנו בעניין האזנת-הסתר תסיים את הדין — הרי טענה.

אך סיים השר את דבריו, שבהם לא ענה אף על שאדה אחת מן השאלות הענייניות שהצגתנו לו, וירדתי לחדירה-פנימה כדי להכתוב הצעת-חוק פרטית. היא הוגשה למחרת היום,

זכתה במספר הסידורי שנ"ח. להלן היא במלואה, יחד עם דבריה-הסבר המצורפים אליה:

חוק למניעת ציתות, 1973

1. יפרט את הפרטים המורים בסעיף 2(ב) ו-3(ג), ויכלול שתקופת ההיתר לא תעלה על 48 שעות.
2. נהנה רשות-ביטחון היתר לפי סעיף זה, תודיע על כך לשופט בהקדם האפשרי, ולא יאוחר מאשר תוך 48 שעות.
3. היתר שניתן לפי הסעיפים 2,3 יהא ראייה חותכת שהציתות המפורט בו היה דרוש למטרות האמורות באותם סעיפים.
4. המבצע ציתות שלא על-פי היתר לפי חוק זה, דינו — מאסר שלוש שנים.
5. הורשע אדם בשל עבירה לפי סעיף 5, רשאי בית-הדין להטיל עליו כלי-מסר שהשתמש בו כדי לעבור את העבירה והקלטה שנעשתה תוך כדי העבירה יחולטו לאוצר המדינה, אף אם לא הוכחה בעלותו של העבריין על אותם כלי-מסר.
6. ראש-הממשלה ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו; תקנות לפי סעיף זה יובאו לידיעת הנוגעים בדבר בדרך שיוורה ראש-הממשלה, ואינן טעונות פירסום ברשומות.
7. התקנות יכללו סידורים למיון המידע שנתקבל באמצעות הציתות. כל חומר שאינו מתייחס למטרה שלמענה הוחלט על הציתות, לא יועבר לידי הרשות המבקשת את הציתות, אלא יושמד על-ידי הגוף הממין. הגוף הממין לא יהיה שייך לגוף הביטחוני או למישטרה.
8. התקנות יכללו הוראות לגבי תיוק המידע שנתקבל באמצעות הציתות, וימנעו הבאתו לידיעת גופים ואנשים שלא הוסמכו לכך במיוחד. התקנות יקבעו מי מוסמך לעיין במידע זה.
9. התקנות יקבעו דרכי שיפוט מישמעתי וענישה לאנשי גופי הביטחון והמישטרה שהפרו את הכללים הקבועים בחוק ובתקנות לגבי הפעלת ציתות והשימוש במידע שנתקבל באמצעותו.

היתר כראייה עבירות

הילוט ביצוע

1. בחוק זה — "ציתות" — האזנה באמצעות מכשיר לשיחת הוולט, במישרון או דרך טלפון, ללא הסכמת בעלי השיחה, לרבות הקלטת שיחה כאמור;
2. "רשות ביטחון" — כל אחד מאלה: ראש מוסד המרכזי למודיעין ולביטחון, ראש שירות-ביטחון-כללי, ראש אגף המודיעין במטה הכללי של צבא-הגנה-לישראל;
3. (א) רשות ביטחון והמפקח הכללי למישטרת ישראל רשאים לפנות לנשיא בית-הדין העליון, או לשופט בית-הדין העליון, שנישאו מינהו לכך, בלישכתו ובמעמד המבקש בלבד, בבקשה להתיר, בצו, ציתות.
4. (ב) הבקשה תפרט את זהות האדם שלשיחותיו מבקשים להתיר האזנה, וכן את מיספר הטלפון שלגביו מבוקש ההיתר, את דרכי ההאזנה שמבקשים להתיר, ותקופת ההיתר.
5. (ג) לבקשה יצורף תצהיר חתום בידי רשות-ביטחון או קצין מישטרה בכיר כמשמעותו בפקודת המישטרה, בו יאמר כי לדעת המצהיר אין דרך סבירה אחרת לגילוי מידעו של פשע או למניעתו של פשע, וכי יש לו יסוד סביר להאמין שהאזנה המבוקשת עשויה להביא למטרה זו.
6. (ד) לא יתן שופט היתר לפי סעיף זה, אלא אם שוכנע שהדבר דרוש לגילוי מידע של פשע או למניעתו של פשע, או להגנה על ביטחון המדינה מפני ריגול.
7. (ה) ההיתר יפרט את הפרטים האמורים בסעיף קטן 2(ב); תקופתו לא תעלה על שלושה חודשים, והוא ניתן לחידוש מזמן לזמן.
8. (א) שוכנעה רשות-ביטחון שהדבר אינו סובל דיחוי, ושביטחון המדינה דרוש פעולה מיידית, ושאינו אפשרות לקבל בעוד מועד היתר לפי סעיף 2, רשאית היא להתיר, בכתב, ציתות; ההיתר

ציתות לגילוי פשעים ומניעתם

האזנה במקרים דחופים

דברי הסבר

ניכסון בפרשת ווטרגייט

ב"5.11.62 הגישה הממשלה לכנסת החמישית "חוק למניעת האזנת סתר, תשכ"ד-1962". על הצעת-החוק זו הוחל חוק-הרציפות. והיא הונחה על שולחן הכנסת השישית. אולם למעשה נגזזה הצעת-החוק, והממשלה לא הביאה אותה לדין. בכנסת השביעית היא לא הוגשה מחדש.

כיום קיימים חשדות רבים לגבי ציתות לשיחות של אנשי-ציבור על רקע מיפולגתי, סיעתי ואישי. פרשת ווטרגייט בארה"ב מטילה אור חדש על הצורך הדחוף בסתימת פירצה זו, העלולה לשבש את תהליכי הדמוקרטיה ולפתוח פתח לשחיתות ולרודנות.

הצעת-החוק זו באה לרתום את הפירצה, מבלי לפגוע בענייני ביטחון-המדינה ושלום-הציבור. היא מעתיקה בעיקרה את הצעת-הי

חוק הממשלתי הנ"ל, תוך כמה שינויים שנוי עדו להבטיח נזק דמוקרטי במדינת-החוק.

בהצעת הממשלה הודקו גופי הביטחון רק לאישור השר (למעשה ראש-הממשלה או שר-הביטחון). מוצע כאן שגם גופי-הביטחון יודקו לאישור שופט של בית-הדין העליון, וזאת מתוך הנחה ששופט כזה אמון על ענייני הביטחון. מוצע שלא להעביר סמכות זו לשופט מחוזי. כן הושמט סעיף שיש בו כדי להפלייל עתונאים, למרות שלא הפעילו בעצמם ציתות.

חידוש בהצעת-החוק הזאת הוא המלת החובה על ראש-הממשלה למנות גוף שימיון את המידע המתקבל באמצעות הציתות, ושי ישמור קטעים אישיים ואינטימיים, וכל פרט אחר שאינו מתייחס לנושא שלמענו נתבקש הציתות. כך שהגוף המזמין את הציתות יקי בד רק מידע המתייחס למטרתו. חידוש אחר הוא הגבלת מקבלי-המידע לבעלי דרגים ותפי קידום מסויימים, וכן נזקק מיוחד לתיוק הי מידע.

שכל התהליכים מתורים, המחוקק אינו מוצא לנכון לאסור אותם, למרות שהוא שוכנע שהם מזיקים לבריאות. אבל דווקא הפירסום מהווה עבירה.

בהמשך הדברים ניתוח את השלכות הצעת-החוק על חופש-העיתונות ועל הרגלי-העיסון, והצעתו להעיביר אותה דווקא לוועדת החוקה-החוקי-ומישפט, כדי לשקול את ההשלכות הבריאותיות לעומת ההשלכות המישפטיות. אחרי דיון בוועדת-הכנסת, נדחתה הצעתו, והחוק הועבר לוועדת השרותים הציבוריים, העורסקת רק בצד הבריאותי.

מעולם לא נערך מחקר רציני על מיבנה השילטון הדרוש במדינה. בנסיבות המיוחדות שלנו, בסוף המאה ה-20...

...דומה שאין כימעט עניין שהוא כלי-כך קל לתיכנון ולתחזית כמו הבנייה. זאת איננה סחורה כמו מסטיק. יודעים בדיוק שכל זוג צעיר זקוק לדירה, שכל עולה חדש זקוק לדירה, אפשר לחזות מראש את הצרכים של יתר שכבות האוכלוסיה. זה קל מאד. אם יש מוסד מרכזי לתיכנון, העוקב אחרי התהליכים דמוגרפיים של עלייה פנימית, עם תחזיות מינימום ומקסימום של עלייה חיצונית, ועלית רמת המחיה של האוכלוסיה הקיימת — הוא יכול להגיע לתחזית של צורכי הבנייה בעוד המשנים, עם מינימום ומקסימום.

אם כן, איך בא היום שר ואמר שלפני חמש שנים לא יכולנו בשום פנים ואופן לחזות מה יקרה, הגידול היה פי שניים, פי שלושה? איזו הפתעה יכולה להיות כאן? וכי לא ידענו שיש עליה, שיש ריבוי טבעי, שיש עלייה ברמת המחיה?

המישרד שלך לא ידע. הוא גם לא צריך לדעת. זה איננו בקידום. אבל מישרד לתיכנון צריך לדעת! חיים בר-לב: איזה שר טען טיעון כזה? עד כה שמעתי זאת רק מחברי-כנסת.

אורי אבנרי: איני יכול להישבע שאתה אמרת זאת. אבל הייתי אומר שזו המוסיקה שקלטה אוני מבריד, כאשר מסרת לנו את המיספרים על העלייה המדהימה של הצרימה בבלט.

העלייה היא באמת מדהימה בשבילי, כחי כרי-כנסת. אבל אין היא צריכה להדהים מי שאמון על תיכנון האוכלוסיה, על תכנון הי משק לשנים הקרובות!

חוני, ויכול לקרות ככל שפח אחר במדינה, פירוש הדבר שכל השמחים האחרים, וכיחוד הששפה הכלכלי, מתנהלים ענייני נוהלים הי שייכים יותר לראשית המאה ה-20 מאשר לי סוף המאה ה-20, בליזו היה צה"ל מתנהל בי יום ער-ידי קציני חי"ה-פרשים מימי ראשית המאה, עם מושגי תיכנון וחשיבה של חי"ה-פרשים של הקיסר פרנץ יוסף.

...איך אפשר לנהל את המשק במדינה תעשייתית מפותחת, בסוף המאה ה-20, בלי מוסד מרכזי של תיכנון? זה לא נוגע להשקפת-עולם או לאידיאולוגיה קפיטליסטית, סוציאליסטית או קומוניסטית. מדינה קפיטליסטית מאד, צרפת, יש לה מוסד מרכזי לתיכנון, המשמש דוגמה לעולם כולו. אפילו באיטליה. מדינה שהיא גם קפיטליסטית וגם יס-תיכונית, יש תיכנון כלכלי רציני מאד.

...אינני מאשים שום שר במיוחד, בגלל הסיבה הי פשוטה שאין בכלל שר אחראי. אין שר אחראי — זוהי האמת הפשוטה. להטיל את האחריות על שר המיסחר התעשייה, הנוכחי או קודמו — הרי זו אשליה גמורה.

מה יודע שר המיסחר-התעשייה על הנעשה במשק הבניין? מה הוא יודע על התפתחות האוכלוסיה בארץ? אנו עדים כאן להתמוטטותה של מערכת השילטון, המתבטאת, בין השאר, בכך ששום מישרד איננו אחראי למעשה לשום דבר, מפני שכל שטח מחוקק בין כל מיני מישרדי-ממי שלה — וכל מישרדי הממשלה הם שרידים ארכאים ואנכרוניסטים, שנוצרו במיקרה כי מצב זה או אחר, הועתקו מהמחוקקות של ממי שלת המנדט, ושזנו מדי פעם בהתאם לצרכים קואליציוניים.

משהו רקוב

במלכת המלט

אחרי שכמעט כל הסיעות דרשו לדון במשבר הי מחסור במלט, נאותה הממשלה למסור על כך הודעה בכנסת, מפי שר המיסחר-התעשייה, חיים בר-לב. בדבריו ניתחנו את המשבר, ואמרנו בין השאר:

אורי אבנרי: ...מה היינו אומרים אילו הפסדנו את מילחמת ששת-הימים, וסגן-הרמטכ"ל דאן, אלוף היים בר-לב, היה בא ומסביר לנו שהפסדנו את המילחמה מפני שלא יכולנו לצפות בשום פנים ואופן מראש את צרכי צה"ל ואת חימוש האוייב?

עצם השאלה עונה על עצמה. כולנו בטוחים שהדבר הזה אינו יכול לקרות בנושא החשוב לכולנו, הביטחון. אבל אם זה לא יכול לקרות בשטח הביטי